

EST 191-125

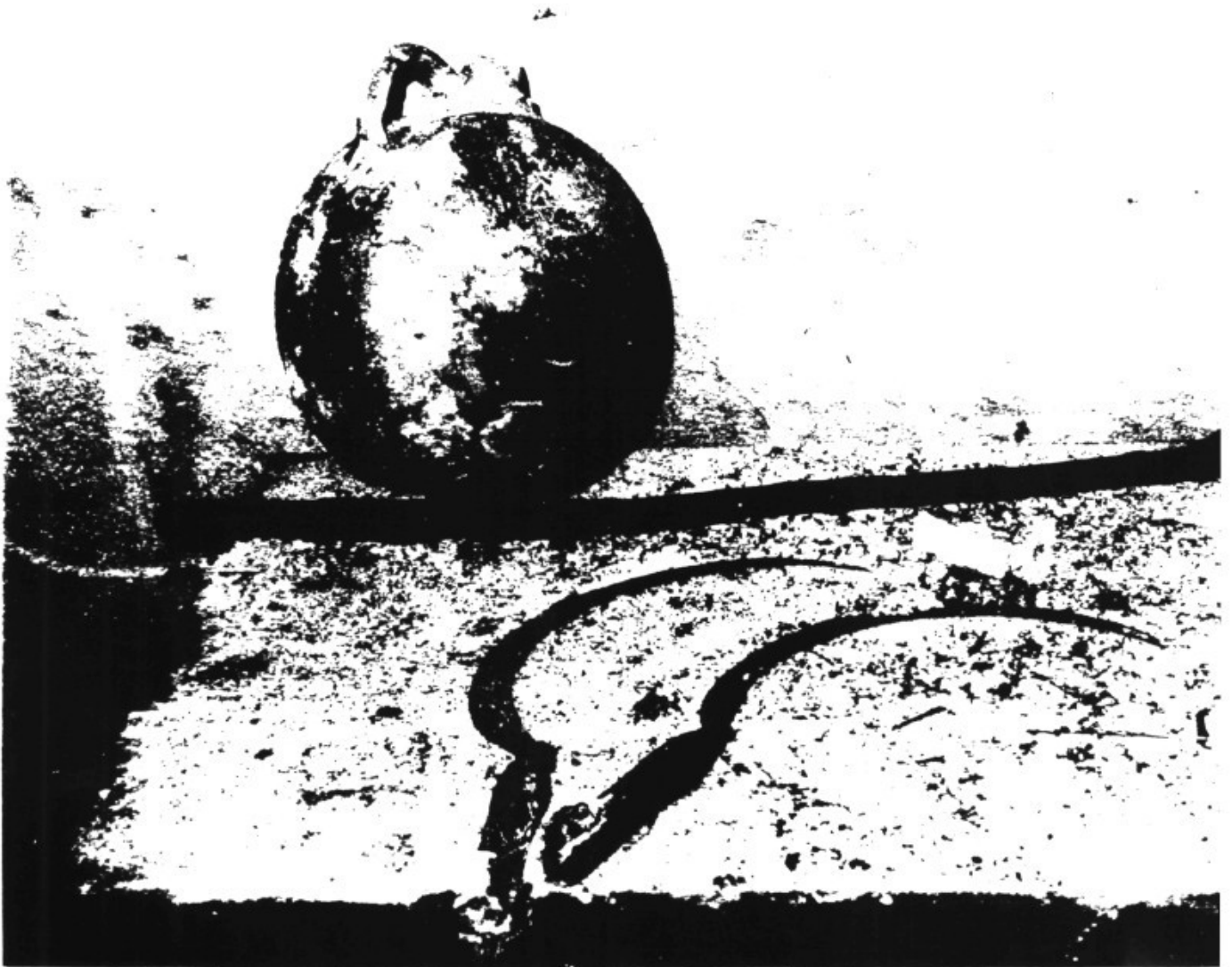
mel i sucre

PREMSO
CORONA

Obra Cultural Balear

SANT JOAN

Novembre 1988, núm. 101

EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU:

— **Notícies locals** del que succeix al poble fins a l'hora de tancar l'edició, per l'OCB.

— **Documenta, 1941-1947**, article de Miquel Company.

— **De com un conseller pot començar la casa per la teulada**, d'Andreu Bauçà.

— **Entrevista a Vicenç Villatoro**, per Arnau Company, Miquel Company i Gracià Sánchez.

— **Ajuntament**, resum del ple ordinari celebrat el dia 25 del 11 de 1988, per Joan Sastre Joan.

— **Breu dissertació de les coordenades geogràfiques de vint-i-cinc quartons**, per Joan Morey.

— **Les actes de l'Ajuntament**, per Mateu Sastre.

— **Mel i Sucre, dolcet dolcet**, per Joan Bauçà.

MEL I SUCRE — Novembre 88. Núm. 101.
Butlletí Informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

LOCAL SOCIAL — Casa de Cultura, c/ Bellavista, núm. 13.

CONSELL DE REDACCIÓ — Guillem Florit, Arnau Company, Joan Font, Joan Morey, Mateu Sastre, Gracià Sánchez, Cosme J. Nigorra, Joan Moratinos, Joan Sastre, Miquel Company.

Tirada actual: 500 exemplars.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 20 del mes en curs.

NOTA: *S'adverteix als possibles lectors de Mel i Sucre que, aquest revista, amb els seus escrits i comentaris pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.*

Dipòsit legal — 49. 1983.

COBERTA — Fotografia de Guillem Florit.

NOTICIES LOCALS

--- La climatologia balear de la tardor del 88 ha estat de lo més atípic que es recorda en els darrers anys. Per una part semblava com si l'estiu no ens volgués deixar de cap manera: la calor va aguantar fins a mitjan Novembre. Això afavorí la proliferació de plagues per tot arreu, la "mosca" ha picat les taronges i moltes cauen; pa parres a voler per dins les garrigues; una passa de paperes pels al.lots de 9 i 10 anys; constipats,... i molts de morts al nostre poble en decadència.

Dia 21 vengué el fred de cop, però amb poques pluges per les nostres terres, i això que molta gent veia senyes com la dels "Homonets de Santanyí", idò res de res. En canvi a certs indrets de Catalunya es contabilitzaren en poques hores més de 300 mm d'aigua.

--- Les obres de la residència dels vells, al solar de devora la plaça del Camp, estan en els seus inicis. Primerament es va enfondir el terreny, llavors es posaren a fer els fonaments de ciment armat.

--- Com cada any per aquest temps les màrtes són el pa de cada dia.

--- Al col.legi públic de Sant Joan tingueren lloc les eleccions per el nou Consell Escolar. Els representants foren elegits per dos anys. Els dels alumnes són: Catalina Gayà MOrlà i Aina Mª Mora Bou. Els dels mestres (a més del director) Joan Miralles Pericàs i Francisca Font Obrador. Els dels pares Francisca Martorell Comas i Miquel Vidal Llaneras. I el representant de l' Ajuntament, Joan Sastre Joan.

--- El curs 88-89 segurament passarà a la posteritat com a l'any dels cursets. A més dels organitzats per la Conselleria de Cultura, l'O.C.B. de Sant Joan per no quedar darrera en fa un de Llengua Catalana al que hi assisteixen una vintena d'alumnes durant dos dies a la setmana.

--- El santjonaer Toni Bonet quedà finalista d'un concurs de contadors d'acudits, organitzat per la discoteca Kiss de Ciutat. Ara veurem si guanyarà la final.

--- Els resultats oficiosos del torneig d'escacs realitzat al bar Centro són els següents: 1er- Miquel Pastor Oliver, 2on- Mateu Sastre Joan, 3er- Joan Company Bonet. Es veu que això de torneigs i provar-se agrada a la gent; ara està en marxa el tornei de truc, i al nostre poble hi ha dues competicions, la del 3-2 i la del Centro, cada un d'ells presentarà la parella guanyadora.

--- Dia 24 els al.lots de Cicle Mitjà del C.P. de Sant Joan realitzaren una sortideta al Puig de Sant Nofre. Passaren per les coves de la Bastida, observaren les ruïnes de l'ermita, el " Bot des Cans ". El mateix dia una seixantena d'alumnes de l'escola del Rafal de Palma vingueren a passar el dia al nostre poble.

--- Els covers del nostre poble arribaren a trobar la cova Argentera del Puig de Pedruixella i començaren la seva exploració. Per altra part els mateixos elements aprofitant un llarg principi de setmana pegaren un bot fins Andorra, Vall d'Isil, Vall d'Aran, i voltants.

--- Tampoc aquest ha estat any d'esclata-sangs i bolets. El que sí hi ha molt són caçadors per dins els pinars i garrigues; vàrem sentir contar d'un d'ells que havia vist un tord blanc ("rara avis").

--- Les primeres gelades han fet acte de presència a la segona meitat de Novembre

--- L'edifici del col·legi públic de Sant Joan ha estat objecte una altre vegada d'accions no satisfactòries per part de dos elements, alumnes de l'esmentat col·legi. El claustre de professors i consell escolar ja han parlat de reforçar amb barres de ferro les portes dels llocs més accessibles.

--- Al nostre poble aquests darrers mesos ha pegat fort la febre de fer excursions al puig Major. Desiara sentim a dir que n'hi ha anat un autocar.

--- La Mancomunitat del Pla de Mallorca ha comprat una màquina de fer voreres netes i durant tot l'any estarà fent feina per les carreteres dels pobles de la mencionada agrupació. Per altra part l'ajuntament del nostre municipi està a punt de comprar una furgoneta per la policia municipal.

--- Se fa a saber que si hi ha algú que hagi de menester fer el pou o la cisterna neta a Sant Joan hi ha un grup especialitzat en tals menesters. Per contactar amb ells es pot telefonar al local social qualsevol dematí de nou a dotze.

--- Seria ben necessari fer alguna cosa en relació a l'autocar de línea Sant Joan - Palma. El dia que ningú s'espera els passegers hauran de debotar a Xorrigo a empènyer. Es que la companyia AUMASA és massa.

--- El nostre s'està convertint en un poble residencial, i si no vegeu la quantitat de cases noves que es fan i de segones residències. La zona del revellar és la més prometedora: bona vista, aires saludables, fort subsol,...

--- Es recorda que si algú ha de menester números atrassats del Mel i Sucre que faci de veure algú de l'equip de feina i que li demani. Per altra part hem de dir que el número cent ha estat un vertader escàndol pel seu retràs. Això s'ha d'arreglar. Pel número 102 corresponent al mes de desembre es confia (?) en sortir al carrer amb puntualitat per poder llegir les típiques animaladotes.

--- No hi ha manera de que ploqui. El temps es desbarata, fa una animaladota de vent, però l'aigua necessària no arriba.

PEQUEÑOS PRECIOS PARA SUS GRANDES FIESTAS

ALIMENTACION

CAFE MARCILLA SUPERIOR 250 Gr.	129
BERBERECHOS SAMARINCHA 120 Gr.	103
NAVAJAS SAMARINCHA	210
MEJILLONES ESCABECHE CABO DE PENAS 12/16	107
ALMEJAS COREANAS PAY PAY 10/14	199
ALMEJAS RIERA FRUITS 110 Gr.	143
ACEITUNAS SEVILLANAS ROSSELLO 1 Kg.	247
ESPARRAGOS 4/6 BAJAMAR 500 Gr.	254
ESPARRAGOS 13/16 FIESTA BAJAMAR	157

TURRONES Y MAZAPANES

TURRONCILLOS DONA JIMENA 150 Gr.	172
MAZAPAN DONA JIMENA 300 Gr.	330
TURRON TORRAS 300 Gr. Trufa, Praline y Combrau	335
POLVORONES SURTIDOS EL RUISEÑOR 2400 Gr.	601
HOJALDRADAS ARTESANITOS 300 Gr.	231
ROSICOS VINO ARTESANITOS 400 Gr.	231
TURRON LA FAMA EXTRA 300 Gr. Alicante y Jovana	391

BEBIDAS Y LICORES

CAVA CODORNIU EXTRA	559
CAVA CODORNIU GRAN CREMAT	454
CAVA DELAPIERRE EXTRA	284

CAVA DELAPIERRE GLACE	349
CAVA SEGURA VIUDAS	519
CAVA CRISTALINO JALME SERRA	262
CAVA LAIXERTELL	286
VINO DE AGUJA COPINA	199
VINO SANGRE DE TORO	267
VINO BACHROSDO	279
VINO VIÑA EXTRISIMA TINTO	294
BRANDY TERRY	582

CHARCUTERIA

JAMON CON PATA OSCAR MAYER 1 Kg.	718
JAMON S/H OSCAR MAYER 1 Kg.	1184
JAMON COCIDO ETIQUETA NEGRA OSCAR MAYER 1 Kg.	720
PALETA REMIER CASEDEMONT 1 Kg.	457
Y ADEMAS, DISPONEMOS DE UN GRAN SURTIDO EN FIAMBRES NAVIDENOS.	

CONGELADOS

GAMBA ALISTADA OLIVER 1 Kg.	2225
LANCOSTINO JUMBO OLIVER 1 Kg.	2299
LANGOSTINO 30/40 OLIVER 1 Kg.	1299
LANGOSTINO ESPECIAL PESCANOVA 800 Gr.	2170

PERFUMERIA DROGUERIA

SERVILLETAS CEL ESTILO 100 U.	97
ROLLO COCINA CEL 2 U.	130

PAPEL HIGIENICO MARPEL Pak 4 U.	105
DETERGENTE LUZILS Kg.	699
LAVAVAJILLAS IDENOR 1 L.	55
SUAVIZANTE IDENOR 4 L.	237
SUAVIZANTE IDENOR 2 L.	138

MENAJE

PLATEADO 4 1/2 Pzas MOD FRESCO	4125
LOTE 3 SARTENES ANTIADHERENTES MONIX	995
BATERIA ESMALTADA 8 Pzas MOD PINK	4250
CALEFACTOR SOVER 2000 W 220 V	2969
CINTA VIDEO 120	364
CINTA VIDEO 180	392
CINTA VIDEO 240	549
ORGANO CASIO PT-10	3716
CAMARA FOTOGRAFICA ELCO	1021
COMECOCOS	202

JUGUETES

M ^o CARMEN Y SUS MUNECOS	4595
NENUCO MINI TROUS	1992
NENUCO (Surtidos)	1308
NANCY (Surtidos)	997
NANCY FANTASIA	1718
Estuche ALFANOVA	2466
Estuche CERANOVA	2466

REGALAMOS 300 CESTAS DE NAVIDAD

Al realizar sus compras en HIPERMANACOR e HIPERCALA MILLOR tiene bien en su ticket de caja. Si aparece la palabra PREMIO acaba de ganar una Cesta de Navidad. Suerte!

HIPERMANACOR

A CASA HORARIO DE 10 a 21 HORAS CAFETERIA RESTAURANTE CARRITOS PARKING GRATUITO

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Educació i Cultura

Associació de la Premsa Forana
de Mallorca

DOCUMENTA: 1941-1947

La greu i llarga postració a què va ser sotmesa la llengua, en concret, i la cultura catalana, en general, durant el franquisme afectà de ple a tota la geografia de l'imperi. A Sant Joan, però, ens trobam amb una manifestació artísticocultural que servirà d'enllaç a les publicacions de poble editades allà pels anys 20 i 30 amb la revista *Lluc* –decana de les revistes en català a les illes– que reiniciarà el seu pelegrinatge cultural totalment en català a partir de 1962 i de la qual n'han estat directors els santjoaners, Miquel Gayà Sitjar i Climent Picornell Bauçà. En aquest camí d'enllaç entre aquestes èpoques hi trobam *Documenta*.

L'historiador Josep Massot i Muntaner en el seu llibre *Cultura i vida a Mallorca entre la guerra i la postguerra (1930-1950)* editat el 1978 escrivia: "Convé remarcar, tanmateix, el cas de *Documenta*, revista que aparegué a Sant Joan entre el 1941 i el 1947 amb el subtítol *Notícies històriques y documentales referentes a la villa de Sant Joan*. Dirigida per Francesc Oliver era patrocinada per l'Ajuntament de Sant Joan –i, més endavant, també pel de

Sineu– i durant molt de temps no passà per censura. Des del primer número hi véiem articles llargs en català –sobretot sermons o conferències– i algunes poesies –antigues o modernes– relacionades amb Sant Joan.

Un altre escriptor, en aquest cas, el santjoaner Miquel Gayà Sitjar també al seu llibre *Històries i Memòries* (1986), escriu: "Mentre a Palma els meus bons amics vivien engrescats en aquell refugi de la llengua i de les lletres, al meu poble hi havia una altra colla d'amics que també s'havien engrescat en una empresa cultural, bé que de to distint: la història, la recerca de documents, la investigació i l'erudició locals".

Aquesta presència de *Documenta* dins el desert cultural que suposà el passat règim és, en general, positiva per una sèrie de particularitats:

— excepcionalitat en el seu caràcter històricodocumental.

— plataforma de molts "intelectuals" del moment per la possibilitat de publicar petits treballs. A part del BSAL (*Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*), la

revista *Lluch* dels missioners del Sagrat Cor i d'algun que altre intent d'edició científica, en aquells moments no hi ha cap revista d'abast insular que serveixi de punt de referència pels "intelectuals" mallorquins.

— i, finalment, remarcar, la presència d'una sèrie d'articles en català —sobretot sermons i conferències— i algunes poesies.

Solament per aquests motius és important per a nosaltres el seu testimoniatge en el desert cultural de les illes. No es tracta de supervalorar les aportacions aconseguides, ni tampoc de restar mèrits al propi fet de l'edició d'una revista a Sant Joan. Les limitacions eren moltes i afectaren, gairebé, a tots els aspectes de la vida socio-cultural del moment, els quals, de per si, eren ja pobres.

El seu caràcter, com destaca, Miquel Gayà Sitjar, històric i documental, d'investigació i erudició locals és extraordinari en aquells moments. Hi ha tot una extensa bibliografia plena d'articles que així ho justifica i, entre els que, destacaven els següents autors: R. Isasi, Pare Rafel Ginard, Miquel Fuster, Francesc de Borja Moll, Josep Rosselló Ordines, Diego Zaforteza, ...

La revista, tot i el seu caràcter local, el seu àmbit de difusió bibliogràfica era ampli degut, sobretot, a la celebració de les trobades que es feien a la possessió de Solanda i a la festa de les *teranyines* al teatre Centre Catòlic i a les quals hi assistien: Miquel Gayà, TOR Miquel Colom, Francesc de Borja Moll, Francesc Oliver, Guillem Colom, ... Precisament per

això a l'índex d'autors hi trobam molts dels "intelectuals" del moment.

Finalment hi trobam algunes pàgines dedicades a l'ús del català. Els aspectes en que es nota més és en sermons religiosos, conferències i parlaments —normalment del Certàmen Literari del dia de Sant Sebastià i que es celebrava cada any—, alguns escrits de Miquel Gayà, Miquel Fuster, R. Gayà i, finalment, algunes poesies de la mà de Miquel Gayà, Josep Rosselló Ordines, ...

La referència a *Documenta* és obligada per a la història recent de Sant Jan, així com per seu caràcter històric-documental pel gran nombre de transcripcions que hi ha al llarg d'aquest anys en què va sortir. Molts de joves santjoaners potser no saben res de la seva existència, però entre els vells informacions de fonts orals ens asseguren del seu coneixement i de la celebració d'una festa, la de les *Teranyines* i, en què en el teatre es feien conferències i recitals de piano a càrreg de joves santjoaneres; tot això i més ompliren la dècada dels 40, deserta per ordre i sistema i trista per les deixalles de la Guerra.

Miquel Company

De com un conseller pot començar la casa per la teulada

Passades les eleccions autonòmiques del Juny del 1987, va esser anomenat conseller d'Agricultura el senyor Pere Joan Morey, de professió apotecari. Aquest senyor, conseller del govern de dretes de la comunitat autònoma balear ha aconseguit fins ara i, de moment, una fita, que amb l'anterior conseller, el senyor Joan Simarro, hagués estat impossible: que per dur endavant la seva política agrària, acceptés la majoria de les tesis d'Unió de Pagesos, sindicat agrari de caire progressista i refusàs les de la Federació Agrícola Ganadera (FAG), patronal agrària, de caràcter conservador.

El senyor Morey, amb el seu programa polític i amb el recolzament d'organitzacions de caire progressista està intentant capgirar l'agonitzant situació de la nostra agricultura. Deim agonitzant, perquè les darreres xifres sobre base econòmica –publicades als mitjans de comunicació socials– ens indiquen que aquest sector econòmic representa el 2% del PIB (Producte Interior Brut) de les Illes. És a dir, que de cada 100 pessetes que es produeixen a les illes, només dues provenen o són producte del sector agrícola. Per frenar aquesta lenta agonia de la nostra pagesia, el conseller ha cregut que amb l'establiment d'una gran cooperativa que distribueixi els gèneres que produeixen els pagesos cap a les organitzacions hoteleres i turístiques, tindrà quasi tot el problema resolt.

La Conselleria d'Agricultura d'acord amb una part del sector (Unió de Pagesos i les Cooperatives de Mallorca) ha creat aquesta organització anomenada UCABAL, amb seu al carrer Sindicat de Palma, ubicació que, de principi, sembla com a mínim curiosa. Durant el seu primer any d'actuació, aquesta ha estat un complet fracàs. I no només per causes externes: desconfiança tant dels productors cap a la nova empresa, com cap el sector hotelier. Aquests darrers no han volgut deixar de subministrar-se dels seus antics proveïdors, evidentment pel que pogués passar. La raó d'aquest fracàs és la d'haver començat la casa per la teulada.

El conseller –i amb ell tots els que li donen més o manco suport–, han començat la seva actuació per la comercialització sense adonar-se que el que primer calia era canviar els sistemes. La producció agrària és, en aquests moments, una producció de supervivència. Els pagesos impulsats per raons d'edat i per les empentes sofertes, ja no inverteixen en el camp: no cerquen varietats noves, qualitats superiors, reducció de costos, mecanització moderna, etc. a les seves explotacions. El que fan, els pagesos, es produir els gèneres que sempre han cultivat i emprant els mètodes artesanals hereditats dels seus pares. Molts d'aquests productes no interessen en el mercat, ja sia per la seva baixa qualitat o, bé, ja perquè no sigui de l'agrad del consum majoritari.

Si el conseller començàs per adreçar la producció, creant les condicions idònees perquè el capital què inverteix exclusivament en turisme, en aquest moments, ho fés també a fora vila, podria ser que més endavant UCABAL tingués raó de ser. Perquè és amb la creació, per part de capital privat, d'empreses com *Gragon* o *Ginesito* o cooperatives com la de Sa Pobla, la CAP, i amb l'ajut de diners públics com el problema es començaria a resoldre. Quan hi hagi nous empresaris joves o vells amb esperit jove, emprenidors i amb ganes de risc, l'agricultura serà un negoci com qualsevol altre i UCABAL tindrà raó d'existència.

En definitiva, fins que els pagesos no produeixin a preu de mercat el que el mercat demana, la presència d'UCABAL no serà més que un anacronisme (o sia, una empresa que ven, amb excepcions puntuals, productes no competitius al mercat). Mentre això succeixi UCABAL només és un pou sense fons –com tants d'altres de pous públics– he on la Conselleria hi tira diners públics i que no tenen cap servei pel pagès, que, en definitiva, és el qui paga els plats romputs, com sempre.

Andreu Bauçà

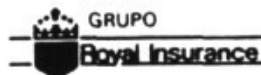
MALLORCA, M'AGRADA'S

Mallorca ens agrada
 neta, ens agrada
 verda, pura i natural. Neta a
 les platges, als boscos, als
 pobles, ciutats i carreteres.
 Amb aigües cristal·lines i
 sense incendis forestals.
 Mallorca ens agrada guapa.
 Cuida Mallorca de la mateixa
 manera que cuides ca teva.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

VELAZQUEZ, S. A.
COMPANIA FIJADA A LA SEGURIDAD DE CREDITOS
 PASO DE LA CASTELLANA, 50 - 28046 MADRID

Li ofereix tota classe d'assegurances (automòbils, maquinària agrícola, motocicletes, camions, habitatges, de caça, particulars, agrícoles, etc ...) amb preus ajustats.

Subagent a SANT JOAN:

M. MONSERRAT PAYERAS BOU
 C/ Major núm. 90 (Can Borràs)
 Tel.: 52 60 50 — 52 63 83

"SA BANCA"

C/ Mestre Mas, 11
 Tel. 52 60 66
 SANT JOAN

BANCA MARCH

ENTREVISTA AMB VICENÇ VILLATORO

Arnau Company,
Miquel Company
i Gracià Sánchez

Vicenç Villatoro (Terrassa, 1957) ens introdueix una mica més dins TV3, on dirigeix *Crònica 3*. Abans, ja havia dirigit *Trossos*. Col·laborador habitual d'*El Temps*, *L'Avenç*, *Debat nacionalista*, havia estat redactor de cultura de *El Correo Catalán*. Com a escriptor, ha estat premiat amb el Sant Jordi, 1981 amb *Evangelí gris* i *País d'Itàlia*, premi Sant Joan, 1983.

– La vostra estada a Prada, ho és com alumne, com a periodista o com a professor?

– Fa 6 anys que vaig venint cada any en períodes diferents i he fet tots els papers. El primer any vaig venir com a periodista per fer la cobertura del *Correo Catalán*. També hi he vingut com alumne i bàsicament com a periodista, la major part de les vegades, per televisió i des de fa 2 anys com a professor.

– En aquests 6 anys, creu que Prada ha canviat?

– Sí, ha canviat. L'aparició d'en Max Cahner va significar l'entrada d'una concepció més rigorosa de la Universitat. Els altres canvis són més atmosfèrics. Crec que Prada no és el motor sinó el termòmetre de l'exterior.

– Vostè ha dirigit un curset sobre televisió. Que ha intentat aconseguir?

– Crec que la intenció essencial, la que, fins i tot, era prèvia a fer el programa, era intentar convèncer una sèrie de persones, diguem-ne qualificades, que existeixen lleis televisives. És a dir, que la televisió, a vegades, quan es veu de fora, sobretot per sectors lligats al món de la cultura i al món de la política es té la sensació de que la televisió és una caixa de resonància, que hi posis el que hi posis ho popularitzes. L'intent essencial per damunt de tot és dir que això no és veritat, no qualsevol cosa passada per televisió esdevé necessàriament popular. Aquesta era la intenció real del curs a Prada. Estic molt convençut que de tots els mitjans de comunicació i de totes les formes de publicació i

cultura, en general, aquella en la qual l'espectador, el receptor té més paper, és la televisió. La meua tesi essencial del curs era que el protagonisme de la televisió, el té qui mira i no, el qui emet.

- *Alguns dels trets del seu discurs eren la singularització dels informatius, acceleració dels continguts, etc. De fet, és l'aplicació del model de TV3?*

- Crec que sí. És a dir, a vegades, pensava que, fins i tot, estava justificant a TV3. Però no és ben bé així. TV3 va néixer bastant com a televisió de penetració ràpida i que a més tenia la sort -la qual no té cap televisió europea- de servir de coartada cultural. Per exemple, en Berlusconi quan fa televisió comercial no té coartades culturals, té coartades econòmiques o comercials; en canvi TV3, quan fa televisió comercial té una coartada cultural que és la normalització lingüística, és a dir, ens convé fer programació comercial perquè ens accelera la normalització lingüística. Crec, que en definitiva, és una sort extrema i que no cal abusar-ne.

- *Quina importància donaria als mitjans de comunicació social en el procés de normalització lingüística? Creu que el paper dels mateixos és el més important en aquest procés?*

- No tots els mitjans de comunicació, en aquest sentit, tenen papers equivalents. La televisió té unes possibilitats d'avantguarda enormes: per la normalització entesa només en un dels seus vessants i per la normalització entesa com a divulgació del coneixement del català i de la comprensió del català. Per exemple, jo visc a Terrassa, una ciutat on hi ha barris sencers en què es pot viure sense sentir català. Havia fet algunes enquestes a dones que no surten, que no tenen gaire contacte i que no sentien mai en català. Doncs l'únic sistema endevinable de posar-li el català a casa és la televisió. La premsa escrita difícilment assumirà aquesta funció perquè exigeix una opció favorable per part del receptor.

De fet, la televisió té altres vessants dins la normalització, com és la creació de nous nivells de llenguatge. La primera vegada que doblem una pel·lícula d'indis al català, tenim un problema de quin nivell de llenguatge hem de fer servir. La televisió ho ha aconseguit. En conseqüència, el

nivell del prestigi del català augmenta i ja no serveix per fer un nombre determinat de coses.

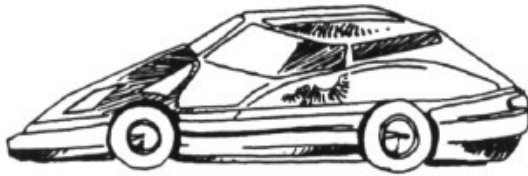
La ràdio la posaria més a prop de la televisió, però no crec que, per la gran atomització de l'oferta, estigui tant a l'avantguarda. La premsa escrita va més enrera en aquesta feina de, diguem-ne, vulgarització de conquestes d'àrees verges.

- *Un dels problemes que hi pot haver són les diferències que hi ha en el desenvolupament dels mitjans de comunicació entre territoris dels PPCC. Creu que TV3 no hauria de tenir una àrea més àmplia en quant a continguts?*

- En un principi TV3 ha anat assumint aquesta amplitud territorial de la cobertura de les àrees dels PPCC. Per exemple, crec que la cobertura que es va fer l'any passat sobre les inundacions al País Valencià es va fer pensant que s'emetia pel País Valencià.

VOCABULARI RELACIONAT AMB
COTXES

Barbarisme	Forma correcta
Embrague	Embragament
Freno	Fre
Asiento	Seient
Maletero	Maletèr
Ventanilla	Finestreta
Seguro	Assegurança
Panel	Plafó
Mando	Comandament
Faro	Far
Limpiaparabrisas	Eixuga-parabrisa

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

VOCABULARI RELACIONAT AMB
ESTUDIS

Barbarisme	Forma correcta
Quaderno	Quadern
Literatura	Literatura
Borrar	Esborrar
Tissa	Guix
Estodiar	Estudiar
Companyero	Company
Recreo	Esplai
Passillo	Corredor
Bambilla	Bambeta
Boligrafo	Boligraf
Lapis	Llapis
Sobresaliente	Excel·lent
Bien	Bé

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Si de mi depengués, l'opció seria aquesta, intentar assumir que estant emetent per a tots. Però ens trobam amb el problema de definir quin és el model de relacions de televisions autonòmiques per establir Si arriba un dia que emeti una televisió andalusa a Catalunya, òstia!!, parlem-ne, hem d'establir un sistema consensuat de la construcció del mapa televisiu autonòmic. Una televisió andalusa emetent a Catalunya amb una concepció lerouxista ens pot tirar enrere molta feina feta. Crec que està absolutament per fer el mapa de relació de les televisions autonòmiques, que a mi m'agradaria que fos d'una determinada manera. Però, l'estat de les autonomies, ens agradi o no, és així com és i, potser, el que s'ha de retocar és l'estat de les autonomies en funció del tema televisiu.

- De totes formes sempre hi haurà l'avantatge dels mitjans i de l'amplitud, tant de força com de qualitat, i d'això TV3 n'ha estat un bon exemple. Així una cosa que era intocable a les zones agrícoles de l'interior de Mallorca era el "temps meteorològic" i TV3 ha estat capaç de desplaçar la informació que oferia TVE, conquerint un espai català.

- El tema de la qualitat a la televisió és un problema de diners. TV3, perquè el país tenia una voluntat política molt consensuada en aquest tema, ha pogut gastar diners. Potser que això no passi als altres territoris, però si passa, és a dir, si la televisió andalusa costa els mateixos diners que TV3 serà tan bona com TV3. Home hi ha un marge, que és allò de la fiabilitat dels professionals i un marge també per l'existència d'un mercat previ. Per altra part sóc optimista i penso que la competència difícilment farà mal a TV3, perquè difícilment sortiran iniciatives d'igual contingut i forma, però i si surten, què? Si únicament ens refem de la nostra capacitat competitiva en algun moment ens podem trobar amb problemes.

- A un debat sobre dependència comunicativa als PPCC, celebrat a Prada, es va parlar de que l'espai polític ha de ser més ampli per aconseguir un major espai comunicatiu. Els mitjans de comunicació, sobretot la premsa escrita, no han estat massa ambiciosos en aquest sentit. A les Illes és difícil, perquè el mercat és molt restrictiu, però a Catalunya, hi ha encara molta feina per fer?

- La tesi de relació entre espai polític i espai comunicatiu té el meu segell. Tinc la sensació, fins i tot, més enllà de la qüestió de la llengua, que qui estableix els límits del mapa telecomunicatiu és el poder polític, essencialment, l'estat. És a dir, el Perico delgado és nosaltres perquè hi ha un estat que ens acull al mateix temps; o sia, el poder polític és el que delimita les fronteres en tots els sentits i, per tant, les fronteres comunicatives. L'espai comunicatiu és fill del poder polític. Aquesta és una mica la meua tesi.

La segona part de la tesi era establir que el poder polític és la locomotora d'aquest procés. Però hem tenim de poder? Mirant fredament així com estan les coses tenim unes quotes de poder considerables. El mapa comunicatiu ha arribat al sostre, el mateix que la quota de poder polític.

Estic d'acord en què ha mancat ambició, perquè no s'han exhaurit les possibilitats de creació d'un espai comunicatiu propi i que no s'ha fet en part, diguem-ne pel possible atavisme de les administracions, tot i que han estat les administracions les que han tirat del carro, molt més que l'empresa privada.

- *I com valoraria la tesi que defensava Albert Viladot sobre la creació d'una agència informativa catalana?*

- N'he sentit parlar moltes vegades, però a mi m'ha semblat des del meu punt de vista una cosa no excessivament prioritària. Tot el que surt de les agències és transformat amb una mesura o amb una altra pels diaris, emissores de ràdio, televisions...

- *Crec, que això es podria englobar dins la part de contingut, és a dir, que el punt de vista sigui català.*

- El tema del punt de vista és clar, però, és que una agència transmet relativament pocs punts de vista per la seva mateixa naturalesa. El país es prou limitat com per, diguem-ne, poder informar amb un cert rigor i per informar a l'exterior de la nostra realitat. És, potser, sobrevalorar l'interès de l'exterior per damunt de la nostra realitat. Home, tant de bo!, a més del que tenim tenguéssim una agència.

- *Com serà TV4? Els contractes amb Berlusconi donaran pas una TV4 més culta, més d'abast*

informatiu i cultural que no TV3 en aquests moments?

- Crec que encara no està decidit. Encara no s'ha pres l'opció pels diversos models. S'ha establert un cert consens que cal un augment d'oferta televisiva en català.

Crec que hi ha dos models de televisió, dos models de TV4 o de TV dos, perquè molt fàcilment serà un segon canal de TV3, molt vinculat a TV3 i molt complementari de TV3: un, conservar la penetració ràpida i jugar un model comercial, fins i tot complementari de l'altre; aquí tendrien un gran camp amb sports. Llavors la TV4 o TV3 dos, la nova oferta, menys preocupada per l'audiència i més pel servei. Jo sempre he defensat la segona opció, un segon canal, diguem-ne, amb voluntat més informativa, cultural i potser més de serveis, més a l'esquema tradicional d'una televisió pública, però complementat això per un enfortiment comercial de l'oferta de TV3.

- *Els periodistes tenen dificultats per ser periodistes en català, a viure en català. Això, per vostè, que es mou dins aquest món, com ho veu?*

- No em sembla, en principi, un problema al Principat. Més aviat, al contrari. Vaig començar a fer de periodista en castellà, perquè llavors no havia més remei, però després la gent que volia introduir-se en el periodisme en català ha tengut més possibilitats d'incorporar-se al mercat laboral que la que s'incorporava al castellà. La major part de la creació de llocs de feina a la professió periodística, al Principat, s'ha produït en català: l'aparició de TV3, de Catalunya Ràdio, del Diari de Barcelona, i abans, l'Avui.

- *En algun debat de Crònica 3 hi han participat personatges de les illes. És difícil mantenir una línia d'interès per la resta del territori de parla catalana en temes que afectin les Illes o el País Valencià?*

- Això és un problema de la territorialització de la informació. És a dir, allò del que passa a Valls interessa a un senyor de la Vall d'Aran; és típic que just ens recordem de Maials quan maten un nin. Bé, allò que interessa al conjunt del territori, rarament és allò que és percebut com a més important pel qui ho veu de prop. Llavors en el tema Illes-País Valencià passa bastant el mateix: no

necessàriament allò que es percep com a important des del Principat interessa gens a les illes. En el debat "turisme de qualitat-turisme barat", o de preservació ecològica, o diguem-ne, construcció indiscriminada era un debat que, a les illes, em semblava més important, però que també podia interessar per proximitat a bona part del Principat, ja que és consumidor del turisme de les illes; hi havia interrelacions reals i intel·lectuals-polítiques.

pel·lícula que ha costat 50 milions ha donat molts calés. S'ha venuda al Japó, als EUA i a Sudamèrica, on, per cert s'ha venut en català, perquè entenen millor la versió catalana i subtitulada. És una pel·lícula que donarà molts calés. Aleshores, al productor l'agafaran per una altra pel·lícula, d'igual manera que l'il·luminador. Crec que tot això és molt interessant i positiu.

- Vostè ha participat, també en el guió d'una pel·lícula, l'Escot. Això és excusa per demanar-li com valoraria el cinema en català? quines mancances creu que té, i que no té el cinema basc, epr exemple?

- Per mi el problema específic del cinema és que perquè una pel·lícula sigui bona, ha d'haver-hi bons guionistes, directors, il·luminadors, etc. Llavors es necessiten que hi hagin una sèrie de productes que vagin alimentant a tot aquest personal, és a dir, que un individu vulgui ser il·luminador i es vulgui guanyar bé la vida fent d'il·luminador i no hagi d'anar a Madrid o a Nova York. Crec, com a co-guionista de *L'Escot*, que aquesta és una bona pel·lícula per una sèrie de motius. Essent una

- No creu que al cinema català se li vol exigir massa? No creu que, de vegades, volem que les pel·lícules en català siguin el desideràtum?

- És cert, però de totes maneres aquests retrets són molt a el que és viu a Prada *El Complot de les anelles*, una pel·lícula molt ben feta, per cert. És allò que el problema serà la comprensió del guió, però el producte final té un look excel·lent.

Perquè ens surti una bona pel·lícula necessites un director, un guionista, necessites cent individus que facin molt bé la seva feina i una indústria. Una pel·lícula si no té una indústria al darrere, no existeix.

- Creu, doncs, que són necessaris els ajuts de les institucions públiques?

- En una primera fase han de posar les bases de la indústria o fer possible que la indústria es posi en marxa. En alguns moments de la primera fase autonòmica hi ha hagut un cert restrenyiment dels ajuts al cinema, al contrari de com havia succeït a l'autonomia basca. Vist d'ara, aquesta política ha estat equivocada.

- Pel que fa a la premsa escrita, l'impuls dels mitjans de comunicació social en català ha vingut molt de part de les institucions públiques. I de l'empresariat?

- Bé, crec que l'empresariat no ha jugat fort. Crec que el problema de la premsa en català no és de normalització lingüística, sinó d'iniciativa periodística. A més, l'empresariat ha fallat en una cosa prèvia a la normalització lingüística, que és la creació de nous productes periodístics, amb diners; curiosament, en l'àmbit comunicacional català les coses que han sortit noves són o d'iniciativa pública o no han tengut la capitalitat a Barcelona, que tenia el gruix econòmic, empresarial, periodístic per crear un setmanari com, per exemple, *El Temps*. Crec que l'empresa periodística catalana no ha donat el to.

- Existeix un problema: tothom està molt conscienciat de que es dugui a terme la normalització lingüística, però mentre l'Avui ven 40.000 exemplars (poquíssims a les illes), el Diari de Barcelona 12-16000, la gent segueix comprant premsa en castellà, gent que fins i tot està molt conscienciada.

- Sí, no lliga. Ni els resultats electorals ni els resultats de les enquestes sobre conscienciació amb el consum de premsa. Potser el problema de la premsa no és la llengua en què està escrita sinó el contingut i el poderiu. En definitiva, la premsa escrita, com la televisió, és un problema de diners en última instància.

- Això és el problema del peix que es mossega la cua, és a dir, l'Avui no és millor perquè no hi ha més gent que el compra i la gent no el compra perquè no és millor.

- Hi ha una possibilitat. Per exemple, *El País* i *El Periódico* són empreses periodístiques sortides en la transició, són productes que s'han imposat abans de

saber si serien comprats o no perquè hi ha hagut una empresa periodística ambiciosa al darrere que posà les bases prèvies, perquè el producte fos vendible. El que no crec que tenguí sortida és l'empresa periodística, artesanal, d'espardenya i 4 quartos dins l'àmbit nacional. Si TV3 hagués començat d'aquesta manera no seria el fenomen que ara és. Cal una ambició prèvia que trobo a faltar i reclamo aquesta empemta per part de les empreses periodístiques.

- És optimista amb el futur dels mitjans de comunicació i amb el seu país?

- Home, sóc optimista, però més per naturalesa que per anàlisi. També crec que hi ha hagut dades bones com, per exemple, TV3, impactant no només en el país sinó en els esquemes de la gent. TV3 ha convençut perquè fa la feina amb molta professionalitat, amb molta ambició, amb molts diners i que desmenteix la tesi prèvia d'allò que entre tots ho farem tot i una miqueta aquesta cosa sense empemta que caracteritza la nostra voluntat de divulgació.

També haurem de reaccionar davant el camp estRICTE de la telecomunicació, l'aparició de les televisions privades, el problema de la indefinició del model de relació de les televisions autonòmiques, etc. De totes maneres, crec que hem donat en algun camp prova de ser capaços de reaccionar.

- Té cap projecte pel futur?

- En aquests moments seguir amb el que estic fent, mentre raonablement duri. Ara firmo pel que estic fent, però tot producte televisiu és caducable. Estic content amb el que estic fent, sobretot pel nivell de l'audiència potencial del programa: sobre un total potencial de 4 milions i mig de persones que miren TV3, entre un 10 i 12%, és a dir, aproximadament 450.000 persones miren *Crònica 3* al Principat. Quan el debat és d'allò més interessant, com el del Barça, un milió de persones en determinats casos punta. Pel que fa a les illes no tenim cap índex d'audiència elaborat.

Ajuntament

Resum de la sessió Ordinària celebrada el 25-11-88.

La sessió va començar a les 8 menys quart del vespre (a petició de tres regidors que tenien compromisos ineludibles), no varen assistir Joan Matas Gayà, Gabriel Mora, i Arnau Company.

1.- Comunicar les resolucions del batle des de la sessió anterior.

Com a totes les sessions ordinàries, i com és preceptiu, secretaria va donar compte dels decrets dictats per l'alcaldia desde la darrera sessió ordinària celebrada. Els decrets eren referits majoritàriament a concessió de llicències d'obres, un per contractació directa d'obres d'asfaltat (pels carrers del Camp), i un de contractació de personal interí, aquest darrer a favor de Joan Matas Nicolau, que ocuparà la plaça que en el seu dia va deixar vacant el Celador, fins a la seva adjudicació definitiva.

2.- Seccions, meses i locals electorals.

L'Institut Nacional d'Estadística vol saber quantes seccions electorals, quantes meses té cada una, i els locals per anar a votar que tindrà el nostre poble per l'any 1.989. Es va acordar que tot continuaria igual que els anys anteriors: dues seccions dividides pel carrer Major, amb una mesa cada secció: el local de la Cambra Agrària i la Casa de Cultura respectivament.

3.- Recepció definitiva d'obres municipals.

La comissió d'obres va proposar al Ple la recepció definitiva d'una sèrie d'obres municipals, de les quals ha passat el termini de garantia d'1 any. Entre elles hi ha la Casa de Cultura, asfaltat de camins, ...

4.- Increment de les retribucions complementàries.

Enguany no ha tornat ser coberta la plaça de secretari, de manera que els aproximadament dos milions de pessetes del seu sou no s'hauran gastat en acabar l'any. Encara que hi hagi un assessor jurídic, no haver-hi secretari suposa que l'administració de La Sala funciona amb una persona menys del que hauria de ser.

En vista de tot això, i que l'IPC d'enguany ha pujat més que el que deia el govern central, la Comissió d'Hisenda va proposar al Ple que es pagàs un plus de productivitat al personal administratiu de l'ajuntament. Es va aprovar aquest "sobresou", i es va acordar que seria d'un 2% de la paga habitual de cada funcionari.

5.- Petició de subvencions per esports.

Segons una circular rebuda a l'ajuntament, la Conselleria de Cultura i Esports té una línia de subvencions per compra de material esportiu. A aquests doblers hi tenen accés totes les entitats esportives.

Degut a la urgència (el termini acabava el 30 de novembre) es va acordar que l'ajuntament faria la petició, i que si arribava la subvenció es repartiria entre els clubs esportius de la vila, segons les seves necessitats. En principi la quantitat sol·licitada serà de 300.000 ptes. (tres-centes mil)

6.- Petició de subvencions pel Servei de Policia Rural.

Enguany, dins els Pressuposts de la Comunitat Autònoma hi havia una partida de 17.000.000 de ptes. (dasset milions) destinada específicament a la creació d'un cos de Policia Rural Mancomunada. Com que hi ha hagut problemes legals per dur a terme aquesta iniciativa, ara aquests doblers s'hauran de gastar d'una altra

manera, i pareix ser que les intencions del polítics del Govern Autònom són que es gastin en dotar els cossos de Policia Municipal ja existents a cada municipi amb una mínima infraestructura.

Per tot això, el batle, sr. J.B.Mesquida, va proposar que l'ajuntament de Sant Joan sol·liciti, amb càrrec a aquesta partida, una subvenció a la totalitat per la compra d'una furgoneta i un equip de ràdio-emissors-receptors. Es va acordar també demanar preus de vehicles al concessionari de Renault que hi ha a Sant Joan.

7.- Precs i preguntes.

El batle va intervenir per posar els assistents al corrent de les gestions realitzades en vistes a dur a terme el Projecte d'Asfaltat dels carrers del Camp, i el de Reforma de l'entrada de Casa de la vila.

I, acabats els punts a tractar, es va donar per acabada la sessió quan eren aproximadament les nou del vespre.

Joan Sastre Joan.

BREU DISSERTACIÓ SOBRE LES COORDENADES GEOGRÀFIQUES DE VINT-I-CINC QUARTONS .-

" A 1.910 arribà a Pollença un moro amb un paper on hi havia dibuixat l'esquema de localització d'una cova, el plànol i la senyalització d'un tresor amagat al seu interior que havien deixat els seus avantpassats abans d'ésser trets defora de Mallorca.

Llogà trenta homes joves i amb tots els ormetjos necessaris se'n anà cap al Puig de Pedruixella (dins la possessió de Pedruixella Petit) fins a la cova que hi ha allà dalt. S'enfonyaren per un llarg passadís horitzontal, al trispol del qual hi trobaren una sèrie de pous; no s'havien d'amollar fins arribar al del final del recorregut. Així ho feren i accediren a l'interior d'una gran sala de set portes. Només una era la verdadera.

Seguint les indicacions del paper arribaren a un llac, a l'altra part del qual hi havia un negret que armat d'arc i fletxes guardava el tresor. Com que tots es fessin por, tornaren enrera sense dur-se'n res. "

Aquesta història ens picà la curiositat i un dia horabaixa a l'estiu del vuitanta vuit partírem cap allà on indicaven les coordenades de localització de la boca. Pujàrem per la banda de Pedruixella Gran. Una vegada al coll on hi havia d'haver l'entrada, batérem durant més de dues hores tots els racons, mates i ullastres de la zona: ni rastre del que cercàvem. Vérem redols ben concrets on l'instint (?) ens deia que prop d'allà hi havia cavitats subterrànies: una dolina a la cara nord a l'interior de la qual hi localitzaren petits avencs; però sobretot un redol de vells i grossos ullastres i mates baix d'uns penyals d'oscures encletxes.

— Si no és aquí no pot ésser enlloc més i.

Retuts de tot i quasi posta de sol tornàrem per allà on havíem vinguts, però amb la promesa de que això no acabaria així.

A mitjan novembre el mateix grup redoblat hi investí de bell nou. Aquesta vegada per la banda de Mortitx. Així al manco l'itinerari seria més hermós i tranquil (no hauríem de botar barrers de propietat privada). Prèviament ens aturàrem devora el camí de Pedruixella Petit (a la carretera Pollença- Lluç) per localitzar l'avenc Immens dins un redol de lapiaz. No ho aconseguírem de cap manera. ... Seria el presagi del que passaria durant el dia ?.

Arribàrem a Mortitx i cap al Rafal d'Ariant. Ens aturàrem a veure de prop l'Avenc de S'Aigua. Impresionant i negre. Es un pou vertical de 110 metres de fondària i 12 x 24 metres d'amplària mitja. Un té la sensació de veure la boca de l'infern.

Amb tot això cobràrem coratge i cap al Puig de Pedruixella. Sentint xerradissa allà enfora vérem una teringa d'una dotzena d'excursionistes que anaven davant en la mateixa direcció que noltros havíem de seguir. Tendrien les mateixes intencions

que el nostre grup ?. A primer cop de vista no donava aquesta impressió.

Per amunt per amunt per dins una torrentera arribàrem al mateix lloc que l'altre pic: al coll situat entre el Puig i la Penya Rotja.

Al cap de poc temps de trescar ens invadí ràpidament la triste sensació de no poder tornar trobar el que cercàvem. Tot era igual que l'estiu, no véiem cap redol que abans no haguéssim recorregut. Per amunt, per avall, de costat,... Així mateix teníem un poc més clar quina era la zona concreta a explorar: unes sis quarterades de turó a la vessant sud del coll, en la mateixa direcció de les possessions de Pedruixell Petit i Son March.

Un cop més l'instint ens duia a la zona d'ullastres i mates baix els penyals orientats al sud. Però res de res, quatre forats que servien d'amagatall a les ovelles, un estol d'enclotxes, i poca cosa més. Ja era més de migdia i ben hora de posar miques.

Com mentres dinàvem, un parell del grup no estaven gens tranquils. Les pedres se'n reien d'ells: dins un redol relativament petit i pelat no eren capassos de trobar la cova. Forçat havia d'ésser su allà i.

Sobre el Puig Major hi feia molts de trons i plovia. De darrera el Puig de Pedruixella sortien caparrots treguent el nas....

— Si això es junta, a més de no trobar la cova ens banyarem tall de pell..

Alguns tan sols no dinaren; tenien com a foc dins les sabates. El més jenet no pogué estar pus i anà a fer una passada per la zona.

— On ha d'estar la cova ?

— Ha d'estar su aquí dins aquest redol, i no importa que et facis molt avall

. . . . .

— Has recorregut el redol d'ullastres que hi ha su aquí baix ?

— Sí, però no he vist res.

No massa més tard, dos altres elements es digueren, anem una altra vegada baix els penyals, ho trescarem pam a pam, girarem les pedres si és necessari, i si hi és la trobarem.

Mig vençuts per l'adversitat d'aquell lloc s'allunyaren un poc dels penyals, una mica per avall, cap al costat dret, a una zona de lapiaz. Hi veien sortir aquelles heures de l'interior de petits avencs, i també un ullastre amb una soca de més de vint pams. Era un redol que també durant l'estiu s'havia explorat.

— Tornem-hi, meam si aquest pic trobarem res.

Caminaren una estona de meu moix per damunt els caires dels fulls de p

dra viva. El qui anava darrera s'assegué una estona, pensatiu, sobre una cresta, mirant com a despistat per enrera, a la zona dels ullastres. El cor es va eixamplar. Allà dalt sobre les penyes es veia un forat negre, impossible de veure de prop.

— Tornem enrera tot d'una. La cova és allà dalt.

Recorreguérem una gatera que al seu inici tenia unes barreretes de ferro obertes. Estones drets i estones de grapes vérem un parell de pous naturals oberts al mateix nivell del trispol. No en férem cas. Seguírem fins a final del passadís; allà s'eixamplava un poc i a la paret hi havia inscripcions, la més antiga de 1.934 i la més moderna de 1.972.

Una branca d'ullastre entravessada serví com a barra d'ancoratge a alguns dels qui darrerament s'hi amollaren. No verem cap espit clavat, el que indicava que la caverna no era freqüentada pels moderns grups d'espeleologia mallorquina. Un dels nostros aprofitant també la branca hi davallà. Tot coincidia amb el plànol que teníem. Però com que fos tard decidírem interrompre l'exploració i deixar-la per un altre dia amb més calma.

Carregàrem els ormetjos i per avall falta gent. Era precís fer un poc de via: era tard i darrera es carregava fort. Al cap d'una estona els qui anaven al final de la teringa ens avisaren que l'aigua s'acostava. Tan sols no tinguérem temps de cubrir-nos amb les capes impermeables.

El sol era mig post i començava a fer fosca. No ens podíem despistar gens ni mica i atropellàvem. Ben aviat la torrentera rajà. Sortosament teníem les fites ben clares i trobàrem sense massa dificultats l'itinerari correcte; això sí una mica banyats

SECRETAMENT, TOTS L'ESTIMAM...

Sí, ben cert...

LES ACTES DE L' AJUNTAMENT

Actualment les actes de l'Ajuntament i quasi tota la seva paperassa administrativa estan escrites en castellà. Aquest fet que, a primera vista, pot semblar "normal" (som a Espanya), no ho era abans que les illes Balears perdessin l'autogovern que gaudiren entre els segles VIII (1229, any de la conquesta de Mallorca pel rei En Jaume) i XVIII (1715, any de la derrota davant les tropes franco-espanyoles de Felip V). Durant aquests cinc segles, tota la vida administrativa havia estat en la llengua que, a partir de 1229, es va parlar a Mallorca: el català.

I una constatació efectiva d'aquest fet la tenim en les transcripcions que es feren a la revista Documenta -feta a Sant Joan entre els anys 1941 i 1947- sobre l'activitat de la Casa de la Vila des de l'any de la fundació del poble (1300) fins els anys quaranta de l'actual segle.

Mirem una part d'una transcripció que parla, precisament, de l'elecció del batlle reial de l'ajuntament d'aquell temps mitjançant el sistema de "sac i sort":

"Die 16 de Janer 1713:

Constituit personalment lo honor Juan Font de Francesch Balle Real dins la capella de N. Senyora de la Assumpcio ahont se troba la caixa de tres claus dins la qual se troba lo sach o talec de los elets de balle, ab companya de los honors Guillem Antich, Cosme Mas, Juan Font y Matheu Mayol jurats i los honors Miquel Barselo, Llorens Company, Guillem Mas, Amador Fiol, Guillem Galmes, Jordi Font y Matheu Amengual conselles, per efecte de fer la extracció dels elets de balle y se es feta en la forma acostumada y son estats extrets los debaix scrits per un minyó de sinc o sis anys.
Po. Matheu Maiol. Util."

I mirem ara la transcripció d'un document de l'ajuntament datat l'any 1796:

"En la villa de San Juan Reyno de Mallorca a tres del mes de Agosto del año 1796: Convocados en la pieza Consistorial de la casa de dicha villa los Magnificos Lorenzo Barceló Bayle R. Pablo Mayol, Jaime Antich, Guillermo Salom, Pedro Ferragut Regidores y Pedro Antonio Mayol Sindico Personero..."

La data del document anterior marca l'any 1796, vuitanta anys després de la derrota davant les tropes de Felip V. I si anam a cercar documents entre aquestes dues dates (1715 i 1796), observam com no és fins passat l'any 1768 quan els documents de l'ajuntament de Sant Joan (i de la majoria de pobles de Mallorca) es comencen a escriure en castellà. I és que el 26 de juny de 1768 el comte d'Aranda, primer ministre a Madrid, promou la Reial Cédula que prohibeix l'ús del català a l'administració pública i a les escoles.

L'any 1723, a l'ajuntament encara s'escrivia en català:

"Constituits personalment lo honor Pera Arnau Fiol Balle Real de la vila de Sant Joan ab companya de mi Hieroni Strany Scriva Real y Antoni Font misatje de nostra Cort en casa i habitasio de Jordi Company Regidor..."

Per altra banda, el mateix any els ajuntaments de Mallorca reben aquesta notificació des de la Reial Audiència:

"La Real Audiencia en atención de lo contenido en la Real Cedula que S.M. se ha servido despaxar en diez y siete de Setiembre pasado, en que previene que el día 31 del mes de Agosto entre las dos y tres de la mañana se ha servido Dios nuestro Señor de pasar de esta a mejor vida al Rey y Señor Don Luis primero, su muy caro y amado hijo..." (Lluís I va regnar només vuit mesos, el va succeir el seu propi pare i anterior rei Felip V).

Es pot observar com, mentre aquí es continua escrivint en català (encara no s'ha prohibit el seu ús), els escrits que arriben des d'òrgans administratius

Es dóna el cas curiós d'un document del dia 16 de gener de 1768, expedit per la Reial Audiència, escrit en castellà, en el qual hi consta la data d'arribada del document a l'ajuntament (en aquest cas de la ciutat d'Alcúdia), aquestes dues darrers ratlles diuen: "Fet el 16 de Jener 1768. Rebut y publicat die 24".

I finalment, una acta en català de principis del segle XIX amb la "Llista de los vots rebuts de los caps de casa en esta vila de Sant Juan vui dia 1. Janer de 1816 para elegir los 24 vocals que han de nombrar el Sindich Personero y un Diputat":

"De cuya votació resulta quedar

Segell del rei En Jaume

Per altra banda, l'any 1689 (un després de la promulgació de la Reial Cédula del comte d'Aranda), els representants de l'Església al nostre poble escrivien:

"Die 29 Abril 1689.

Congregats i aiuntats en la sacristia de la parroquial Esglesia de Sant Joan, lo Dr. Pera Antoni Palet Prevere i Rector, lo Rd. Amador Fiol Prevere, beneficiat, lo Rd. Jaume Bauçà Prevere...".

Per altra banda, el Bisbe de Mallorca, l'any 1751, escrivia així: "Ordenaciones hechas por el Illustrisimo y Reverendisimo Sr. D. Lorenzo Despuig y Cotoner, Obispo de Mallorca, del Consejo de Su Majestad etc. en su Visita General de la Parroquia de San Juan en 21 de Dizciembre de 1751...". La colonització atacava en tots els fronts.

electos per pluralidad de vots, esto es per Sindich Personero, Remon Font, y per Diputat, Juan Bou de Pera; la qual elecció per mi lo Secretari infrascrit, a presencia de los metexos vocals, fonch consecutivament publicada, y en la de D. Juan Mayol Batle Real, essent testimoni a dita votació y publicació D. Juan Company y Pau Ferragut, de tot lo qual certifico. Sant Juan dia 6 de Janer de mil vuitsens y setsa. Devant de mi. Juan Font Secretari".

L'explicació del perquè aquesta acta està escrita en castellà (hem de tenir en compte que les prohibicions de l'ús del català són constants des de 1768) encara no la sé. Segurament no sigui l'única. Possiblement els representants del poble en aquells moments consideraven que no s'exposaven a gaire si en feien ús. Possiblement, uns quants anys abans i uns quants anys després, la prohibició de l'ús del català era més

efectiva i impedia aquestes manifestacions de la manera de ser i parlar d'un poble.

De totes maneres, ara que escriure en català no està prohibit, la paperassa de l'Ajuntament és majoritàriament en castellà. Haurem de creure i pensar que els que regeixen els interessos dels santjoaners no saben, encara, que a Sant Joan es parla una llengua, la que

parlaven els seus pares, avis i avantpassats, des de l'any 1229 fins l'actualitat. I que la vida administrativa sempre es va fer en català mentre vàrem ser un poble sobirà, mentre Mallorca es va autogovernar, quan els mallorquins encara sabien qui eren i n'estaven orgullosos.

Mateu Sastre

mel i sucre, dolcet dolcet

— Entitats culturals i grups polítics del poble han sol·licitat des de fa temps a l'Ajuntament que construeixi una *separació entre les dependències destinades a les entitats del poble i la resta de les dependències de la planta baixa*. La raó és molt simple: les poques entitats que fan ús del local que se'ls hi va deixar comptin amb total autonomia horària i no depenguin de l'horari normal del "bar" allà instal·lat i de la bona voluntat dels qui el regenten. L'Ajuntament, com sempre, diu que sí, però no fa res. Així ho té millor per controlar les reunions de les associacions del poble.

— Enguany el nostre poble sembla una escola per adults. Als cursos organitzats per la Conselleria de Cultura, s'hi ha d'afegir també l'organitzat per l'OCB sobre llegir i escriure be el català. De principi tot és molt interessant i positiu; únicament que l'Ajuntament, com sempre, tan sols en vol subvencionar un. Aquest a més de tenir el suport de la Conselleria, és el que menor número d'assistents té. No ens pareix malament, si be el que organitza l'OCB també podria tenir els mateixos privilegis.

— Heu comptat les rajoles i escaires rompudes que tenim ja a la *bella* plaça del Centre. Idò el dia menys pensat —la sort per ara corre a favor de l'Ajuntament— tendrem una desgràcia. L'Ajuntament, en aquell moment, afirmà que les rajoles rompudes i altres correrien a càrreg de l'empresa constructora; i un covo!! Déu n'hi do amb aquesta plaça polèmica.

— L'altre dia un jove em facilità un paper - part mèdic. No vaig saber perquè em donava allò: de totes maneres a Sant Joan no tenim cap metgesa que visqui devers sa Torre den Calderer, no ser que fos una inocentada.

Joan Bauçà

M. DOLORES SANZ MORCILLO
MÈDICO

Instituto Nacional de Estadística
Dra. M. Dolores Sanz M.
3.6037
San Juan - P.R.
PRIMA

C/ Pinar 108, 1.º
Telf. 26 20 44 - 25 63 11
SAN JUAN

Donam la mà als ajuntaments,

construïm Mallorca plegats.

El Consell Insular de Mallorca du a terme en col·laboració amb els municipis petits de l'illa, un ambiciós programa de realitzacions que és el resultat d'una estreta cooperació en matèria tècnica, jurídica i econòmica i en una àmplia plataforma d'accions en els camps més importants de l'activitat ciutadana diària.

El Consell Insular de Mallorca ofereix als diversos municipis una ajuda inestimable en matèria d'assistència social als ciutadans, de foment de la cultura popular, de dotacions d'infraestructura esportiva als pobles, de potenciació de les activitats econòmiques i socials, de creació de llocs de feina, de construcció de carreteres, de protecció del medi ambient i de tot quant s'ha de menester perquè els petits municipis de la nostra illa puguin disposar d'unes dotacions d'infraestructura adequades a les seves necessitats.

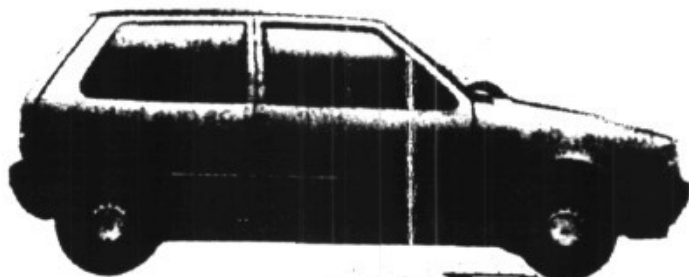
**Per nosaltres,
els més petits són els
més grans.**

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

FIAT — AUTO VENTA MANACOR

**ANOTA
EL PRECIO DE TU FIAT UNO
A PARTIR DE
9.000 PTAS. AL MES.**

9.000 Ptas/mes

Fiat Uno, el líder de ventas en Europa de su categoría durante este año, te ofrece la oportunidad que esperabas. Ahora, desde 9.000 Ptas. al mes, un magnífico Uno es tuyo. Un automóvil en la vanguardia tecnológica y del diseño, con un precio hecho a tu medida.

Apíñate cualquier punto de la red Fiat de España y te ofrecemos un excelente crédito de 9.000 Ptas/mes. 1 día período de gracia por operación. Comenzará ahora y simplemente a pagar los 2 o 6 meses después.

Condiciones válidas hasta el 31 de diciembre '89

El precio. Por lo que llevas dentro.

COCHES USADOS SEGUROS

Opel Corsa GT 1300 negra.....	PM-AS
Opel Kadet GLS 1.600 perf., equipado.....	PM-AL
Fiat argenta 2000-t con aire acond., dirección etc.....	PM-Z
Fiat uno: 4ra & 5ta puertas.....	PM-AK
Seat marbella GL 5 veloc. impecab's.....	PM-AM
Talbot horizon metalizado.....	PM-S
Ford fiesta ghia 1100.....	PM-T
Panda 40 marfil.....	PM-AB
Ford fiesta L.....	PM-V
Renault 18 GTS económico.....	PM-Q
Renault 5 GTL económico.....	PM-T
Ford fiesta 1400 negra perfecta.....	PM-AK
Ford fiesta 1100 económico con techo.....	PM-P
Citroen BX 1600.....	PM-Z

OFERTAS

Seat 127 (125.000).....	PM-M
Seat 127 4 puertas.....	PM-N
Seat 132 diesel (200.000).....	PM-J
Ford fiesta (195.000).....	PM-M
Sangre 500.....	PM-L
131-1600 familiar económico.....	PM-M
R-5 TL.....	PM-K
Seat 127 económico.....	PM-O

Información y ventas: Fray Junipero Serra, 40 Tel. 550161
Taller: C/Drach, 8 Manacor